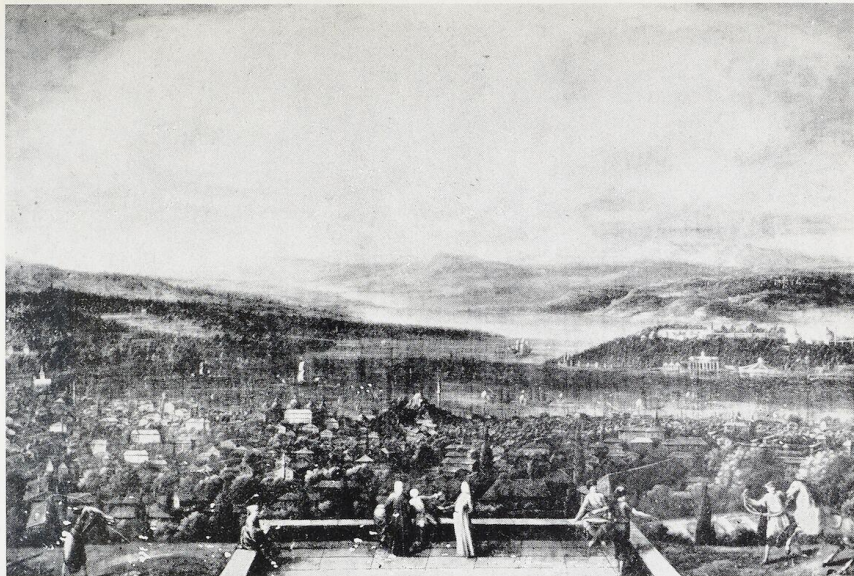

9. Jean B. van Mour (?),
Carihrad so serailom,
po 1727 (?), olej

tu oddanú cisárovi, ktorá sotva vyhľadávala kontakty s nezmieriteľným nepriateľom habsburskej ríše. Napokon ani oblečenie zobrazených Európanov nehovorí za uhorskú aristokraciu, ktorá sa aj vo svojich kruhoch lojálnych k Rakúsku занovito pridžala svojho tradičného národného odevu. Ďalší životný beh umelca, jeho postavenie dvorného maliara saského kurfirsta a poľského kráľa Augusta III., a neskorší titul dvorného maliara bavorského kurfirsta rovnako neposkytujú podklady, ktoré by nasvedčovali priateľskej návšteve Bosporu a Carihradu. Treba osobitne podotknúť, že o podobnej ceste sa nezmieňujú ani umelcoví prví životopisci — Ch. L. Hagedorn a Heineken — ktorí Františka X. Karola Palka osobne poznali a neregistruje ju ani francúzsky zberateľ a znalec P. J. Mariette, ktorý mal k dispozícii jeho vlastné biografické záznamy.

Podobne ani biografía umelcovho otca Antona Palka (zomrel 1754 v Bratislave) a staršieho brata Františka Antona (1717—1766), pôsobiaceho po krátkom účinkovaní v Bratislave — na Morave, v Čechách a vo Viedni — prevažne v službách vysokého kléru a cisárskeho dvora, nezmieňuje sa o ceste do Orientu. Spontánnosť a pel sviežej bezprostrednosti primárneho záznamu vyvracajú súčasne predpoklad kópie podľa cudzieho originálu.

Pri konzultácii v Ústave orientalistiky Slovenskej akadémie vied nás upozornili na reprodukciiu obrazu v *Dejinách Turecka* od leningradského orientalistu Arona D. Novičeva, pripomínajúcu jednu zo skúmaných kresieb a spodobujúcu Patronu Chalila, vodcu a hrdinu protifeudálneho povstania carihradského mestského obyvateľstva z roku 1730.¹⁸ Porovnaním uvedenej reprodukcie s fotokópiou kresby troch bojovníkov (obr. 5) zistili sme medzi oboma skutočne úzku súvzťažnosť, založenú na priamej totožnosti typov, gest a kompozičnej výstavby, nasvedčujúcu vzťahu študijného kompozičného náčrtku a výsledného diela. Podľa listovného oznámenia prof. Novičeva z roku 1969 reprodukcia bola prevzatá z tureckej štúdie, ktorá ako autora obrazu udáva holandského maliara Karola van Moora (1656—1738) a ako jeho majiteľa amsterdamské múzeum.¹⁹ List profesora Novičeva nám súčasne sprostredkoval informáciu Ireny Vladimirovny Linnikovovej, pracovníčky leningradskej Ermitáže, špecializovanej na holandské umenie, o portrétoch Petra I. a jeho manželky Kataríny od Karola van Moora prechovávaných v Ermitáži, a navyše negatívnu správu, pokiaľ ide o jej vedomosť o pobyte menovaného umelca v Oriente.

Thieme-Beckerov lexikón, po ktorom sme siahli za základnou informáciou o Karolovi van Moorovi,